

A „CSOBÁNC-74” harcászati gyakorlat HTP tapasztalatairól

L a p o s M i h á l y ezredes

A „CSOBÁNC-74” harcászati gyakorlat a csapatok htp. biztosítása szempontjából ismét szolgáltatott néhány olyan újszerű problémát, melyek elemzésével és közreadásával érdemes foglalkozni.

A gyakorlat elgondolásából fakadóan a csapatok htp. biztosításának megszervezését és végrehajtását sajátosan befolyásolták a következők:

1. A NYUGATIÁK fő ellenállási öve előtt meglévő nagymélységű biztosítási öv.
2. A harctevékenység megszervezésére és a csapatok felkészítésére biztosított hosszabb idő (4 nap).
3. A takarékosági intézkedések kapcsán a csapathadtáp alegységek csak a valóságos ellátáshoz szükséges állománnyal vettek részt a gyakorlaton.

Ismeretes, hogy az utóbbi években az osztrák haderőben egy új hadászati-hadművelési koncepció megvalósításán dolgoznak, melynek egyik lényeges eleme az, hogy hadművelési viszonyok között az államhatár mentén viszonylag nagymélységű (40—70 km) biztosítási öv létrehozását tervezik, mely az úgynevezett „hagyományos” értelemben vett biztosítási övtől annyiban különbözik, hogy ez esetben kedvező terepszakaszok kihasználásával, egymást követő közbeeső késleltető állások és erődök, erődrendszerek kiépítését is számításba veszik, melynek következtében a biztosítási öv leküzdése, az ott levő erők megsemmisítése hagyományos eszközök alkalmazása esetén az „áttörés” jegyeit viseli magán és az „áttörés” elemeit foglalja magában.

Ez a helyzet mind a csapatok részére történő feladatszabást, mind a csapatok harcrendjét és a harc megvívását sajátosan befolyásolta.

A 40—70 km mélységű, és így berendezett biztosítási öv lényegében a magasabbegység napi feladatát képezheti. A helyzet kedvező alakulása esetén előfordulhat, hogy a magasabbegység nagyobb mélységben képes az ellenség megsemmisítésére, és sor kerülhet az ellenség fő ellenállási vonalának áttörésére is, illetve a fő ellenállási vonal áttörésének megkezdésére is.

A biztosítási övben meglévő, lényegét tekintve összefüggő erődrendszer szükségessé tette azt, hogy annak leküzdése az ott levő erők meg-

semmisítése céljából a biztosítási övben „szokásosnál” nagyobb erők kerüljenek alkalmazásra. Szükségessé tette továbbá az ellenség erőinek gyors szétzúzása érdekében az alkalmi harci csoportosítások, a rohamosztatok, légi rohamcsapatok létrehozását, és alkalmazását. Ezek a körülmények azt is megkövetelték, hogy az EVO más módon ténykedjen, és folytassa a harcot. Mivel a biztosítási övben létrehozott erőrendszert nem lehetett megkerülni, hanem le kellett azt küzdeni, meg kellett azt semmisíteni, az EVO a főerőktől elszakadni nem tudott és klaszikus szerepét betölteni nem tudta.

Mint ahogy már említettem az előállott helyzetben, a biztosítási övben, erőrendszerben elhelyezkedő erők megsemmisítése megkövetelte az alkalmi harci csoportok, azaz a rohamosztatok létrehozását megerősített szd., vagy zászlóalj erőben.

A zászlóalj erejű rohamosztag áll:*

- a zászlóaljparancsnok figyelő harcálláspontjából;
- a fedező-támogató csoportból, mely a ZPK közvetlen alárendeltségében működik, állományában az ezred RPT üteg, aknavető üteg, a z. pct. szakasza és egy hk. szakasz lehet;
- akadályt elhárító csoportból, amely műszaki alegységekből, hidvető harcokocsikból és tolólappal ellátott harceszközökből, valamint aknataposóval ellátott harcokocsikból áll;
- 6—7 rohamcsoportból, egy rohamcsoport állománya rendszerint egy gépesített lövészeszakasz. Megerősíthető egy—három páncéltörővel, egy műszaki rajjal, vegyvédelmi és egészségügyi katonákkal;
- z. tartalékból, melynek állománya két—három rohamcsoport lehet.

A kialakult, létrehozott hadműveleti-harcászati helyzetből látható, hogy a csapatok harctevékenysége hadtápbiztosításának megszervezése nem tűrte a sablonos megoldást, megkövetelte azt, hogy a csapatok htp. biztosításának rendje alkotó módon, számvetésekkel alátámasztott, elemző tevékenység eredményeként kerüljön kialakításra.

Elsősorban szólni kell a határbiztosításban részt vevő csapatok htp. biztosításának megszervezéséről. A felvázolt — az országhatár biztosítására vonatkozó — koncepció a csapatoktól aktív tevékenységet, illetve aktív, támadó harctevékenységre való felkészítést követelt meg. Ezért a magasabbegység hadtápjának megszervezése során, a hadtáp erőinek és eszközeinek lépcsőzését ezt figyelembe véve, a htp. szétbontakozását úgy kell megszervezni, hogy az teremtsen meg a csapatok hadtápbiztosításának feltételeit, mind a határbiztosítás, mind a támadásba való átmenet időszakára.

Az látszik célszerűnek, hogy a hadtápbiztosításban közvetlenül résztvevő erők mögött, az országhatártól 20—40 km távolságra helyezzük el a magasabbegység hadtápjának első lépcsőjét, melynek állományába be kell osztani mindazon erőket és eszközöket, melyek a fentebb jelzett feladatok végrehajtásának feltételeit képezik. Így célszerű beosztani az eü. zász-

* A seregtestparancsnok értékeléséből.

lőaljat, (eü. osztagot), javító zászlóaljat, ezen túlmenően a támadó harctevékenység készenlétének időpontjára létre kell hozni az anyagi készletek lépcsőzését is oly módon, hogy az, alapját képezze a támadó harctevékenység hadtápbiztosításának is. A htp. második lépcsőjét a határtól 40—60 km távolságra, a megindulási körletben kell elhelyezni.

A magasabbegység hadtápjának célszerű csoportosítását az 1. sz. melléklet szemlélteti.

Problémaként vetődött fel továbbá, hogy a határbiztosítás, illetve a támadásba való átmenet időszakában a hadtápvezetés honnan valósuljon meg. Erre sablont adni nem lehet. Ennek eldöntésénél mindenkor a konkrét helyzetből kell kiindulni, azt szem előtt tartva, hogy a htp. folyamatos vezetése biztosítva legyen. Célszerűnek látszik az, amennyiben a körlet műszaki berendezése megoldható, hogy a támadáshoz való készenlét időszakában a HVP vezetési csoportja az első lépcsőig felzárkózzék. Amennyiben erre mód nincs, úgy HVP-t a II. lépcső állományában kell hagyni és a harctevékenység folyamán kell az I. lépcsőhöz felzárkóztatni. Ebben az esetben viszont mindenképpen követelmény, hogy vagy a PK HTPH, vagy a HTP TÖF tartózkodjék azon a vezetési ponton, ahonnan a PK a harctevékenységet vezeti.

A felvázolt viszonyok között, a kitűzött harc feladat végrehajtása érdekében sajátos harcrendet kellett létrehozni. Ez maga után vonta a hadtápbiztosítás sajátos megszervezésének szükségességét is. Ezt követelte az a tény is, hogy a magasabbegység kettős feladatot kapott. Ezt figyelembe véve a hadtápbiztosítás megtervezését a nagyobb, a nehezebb feladat végrehajtása szempontjából kellett megoldani. Az e., ho. htp. anyagi készleteket ennek megfelelően kellett lépcsőzni. Ebben a helyzetben számításba kellett azt is venni, hogy a biztosítási öv leküzdése után — mely a berendezés és az ott elhelyezett erők nagyságai miatt a szokásosnál jóval nagyobb anyagfelhasználással járt — kellett az ellenség fő ellenállási vonalát áttörni. Tehát a csapatok htp. biztosítása, illetve annak megszervezésénél mindenképpen figyelembe kellett venni azt, hogy a csapatok hadtápbiztosításának rendje, a harchelyzet „kedvező” alakulása esetén is, biztosítsa a kitűzött feladat végrehajtását; vagyis teremtsen meg a csapatok folyamatos anyagellátásának feltételeit arra az esetre is, ha az ellenség fő ellenállási vonalának áttörésére még az első harcnapon sor kerül. Az ilyen helyzetet figyelembe véve az előljáró htp. tagozat részéről a fogyasztási normákat — a feladat egész tartalmát számításba véve — kell meghatározni. A htp. biztosítás megtervezése során pedig a harchelyzet „kedvező” alakulásából kell kiindulni, mely a htp. részére a feladatok megnövekedését jelenti.

Mindezek figyelembevételével alapvető feladatként jelentkezett a tü. av. és pct. lőszerellátás, utánpótlás megszervezése.

Ezt jelzi az a tény is, hogy a fogyasztási normák tervezett szintje, jóval meghaladta a csapatok mozgókészleteinek a szintjét.

Az előljáró hadtápparancs szerint a következő fogyasztási normák kerültek meghatározásra:

Lőszer: Löv.: 0,5 ja.
 av.: 1,9 ja.
 tü.: 1,5 ja.
 sv.: 2,3 ja.
 pct.: 1,5 ja.
 hk.: 0,4 ja.
 lé.: 1,0 ja.
 Rpt.: 1,0 ja.

Hajtóanyag: benzin: 0,4 ja.
 gázolaj: 0,5 ja.

Ez a fogyasztási norma alapvetően csak a biztosítási öv leküzdését vette figyelembe. Amennyiben az első napon még az áttörésre is sor kerül, úgy a fogyasztási norma megnövekszik, elsősorban av., tü., pct., hk. RPT-ből, mely elérheti a 0,5—1,0 javadalmazást is.

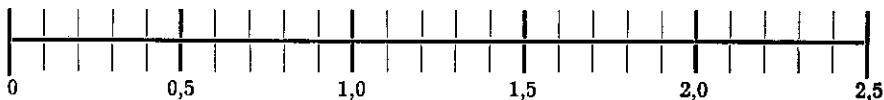
A hadtápbiztosítás rendjének kimunkálása során azt a körülményt is figyelembe kell venni, hogy a biztosítási övben a harcrendek megnyúlnak, s mivel az ellenség az erődöket, közbeeső állásokat a járható irányokban hozza létre, azok birtokbavétele során az utak rombolttá válnak, melynek következtében az utanszállítás megnehezül.

E körülményt figyelembe véve a csapatok folyamatos és megbízható lőszerellátása érdekében a következő rendszabályokat kell foganatosítani:

1. A mozgókészleteket újra kell lépcsőzni.
2. Kiegészítő készleteket kell felhalmozni földrerakva és szállító járműveken.
3. Magasabbegység és seregtest tagozatban mozgókészleteket kell létrehozni.
4. A lőszer jelentős részét a tüzérség harcrendjébe kell beosztani.

A lőszerellátás megbízhatósága érdekében a következő módon célszerű a készletek újraelosztását megvalósítani:

Javadalmazás:

av. lőszer

Van terv szerint az av.-nél	Kieg. klt.	E. ra- ban	HOR-ban	
-----------------------------	---------------	------------------	---------	--

Fogyasztási norma

A biztosítás rendje:

Az av.-nél	Határnál földre rakva	Az e. raktárban a kieg. klt. képzéssel
------------	-----------------------	--

tü. lőszer:

Van terv szerint a lövegnél	Kieg. klt.	E. ra-ban	HOR-ban	
-----------------------------	------------	-----------	---------	--

Fogyasztási norma				
-------------------	--	--	--	--

A biztosítás rendje:

A lövegnél	Kieg. klt.	Határnál a földre rakva	E. ra.-ban kieg. klt. felhaszn.-val.	HOR-ban a HDS-től kapott megerősítéssel
------------	------------	-------------------------	--------------------------------------	---

A készletek újraelosztásánál azt is számításba kellett venni, hogy a harc sikeres megvívása, az ellenség megsemmisítése céljából olyan alkalmi harci csoportosítás került létrehozásra, mely túlmegy az általános szervezeti kereteken. Az erődök leküzdése és megsemmisítése céljából létrehozott z. rohamosztagokat htp. biztosítás szempontjából külön fel kellett készíteni. Alapvető és meghatározó követelmény az, hogy a z. rohamosztagok a tevékenység egész időszakára rendelkezzenek a harc megvívásához szükséges anyagi, egészségügyi erővel és eszközökkel. Ezért a z. tartalék állományába be kell osztani anyagi és egészségügyi erőket. Mivel a rohamosztag állományába esetenként olyan alegységek is beosztásra kerülhetnek, melyek olyan fegyverrel rendelkeznek, amellyel a magasabbegység nem rendelkezik, ezért a z. htp.-ot sajátos, a rohamosztag tényleges állományának megfelelően kell megalakítani, anyagi készletekkel megerősíteni.

Ezzel egyidőben arra is intézkedni kell, hogy a z. tehermentesítve legyen mindazon erőktől és eszközöktől, melyek a harc megvívása szempontjából nélkülözhetők és akadályozhatják a z. htp. mozgékonyágát, manőverezőképességét.

Ezeket az erőket és eszközöket be kell vonni az e. htp. II. lépcsők állományába, a nap folyamán azokkal együtt kell mozgatni és a nap végén célszerű felzárkóztatni a zászlóalj hadtápjaihoz.

Az ilyen körülmények között folytatandó harctevékenység folyamán, egész a hadsereg hadtápjáig bezárólag készen kell lenni a csapatok hadtápbiztosításába való operatív beavatkozásra, s annak biztosítása céljából a készletek újraelosztásán túl, elsősorban a HDS-nél mozgótartalékot célszerű kijelölni-létrehozni, és azt a csapatokhoz időben felzárkóztatni, különösen abban az esetben, ha a harctevékenység kedvezően alakul és még az első nap folyamán sor kerül az ellenség fő ellenállási vonalának áttörésére, illetve az áttörés megkezdésére.

A nagymélységű és „sajátosan” berendezett biztosítási öv kihatással van a csapatok egészségügyi biztosításának megszervezésére is. E helyzetben is változatlanul érvényesnek kell tekinteni azt az elvet, hogy a csapatok egészségügyi biztosítását magasabbegység szinten kell szervezni, valamennyi egészségügyi erő- és eszköz igénybevételével. Amíg azonban a korábban kialakított helyzetekben azt vallottuk, hogy a biztosítási öv leküzdése során elegendő lehet egy-két megerősítő egység segélyhelyének letelepítése, ma ez nem tartható. Abból kiindulva, hogy a biztosítási öv leküzdése során az eü. veszteség elérhet 2—5⁰/₀-ot szükségessé válhat, hogy még a biztosítási öv leküzdésének időszakában a ho., HDS eü. osztagot szétbontakoztassuk. Az eü. erők és eszközök manőverének megszervezése során azonban mindenképpen abból az alapvető elvből kell kiindulni, hogy az biztosítsa a csapatok egészségügyi ellátását a harc minden időszakában, különös tekintettel az ellenség fő ellenállási vonalának áttörése időszakában. Az eü. biztosítás rendjét a 2. sz. melléklet szemlélteti.

A második sajátos körülményként került említésre az a tény, hogy a harc megszervezésére a „szokásostól” jóval nagyobb idő állt rendelkezésre. Ez szintén érdekes tapasztalatot eredményezett. Néhány htp. törzs „nem tudta”, hogy mit kezdjen az idejével. A megszokott rutin munkát elvégezve várták a következő mozzanatot. Érdemes ilyen helyzetet beállítani és a gyakorlatot ilyen ütemezéssel vezetni, mert ez lehetőséget nyújt arra, hogy mind az összefegyvernemi, mind a hadtáptörzseket ráneveljük arra, hogy a harc sikeres megvívása szempontjából nem elég az elhatárolást meghozni, hanem annak végrehajtását meg is kell szervezni.

A harmadik sajátosságot az a tény adta, hogy a különböző htp. al egységek a valóságos ellátáshoz szükséges állománnyal vettek részt a gyakorlaton. Ez maga után vonta azt, hogy a tervezett feladatok gyakorlati végrehajtására csak nagyon ritkán és csökkentett mértékben került sor. Ezt a módszert a jövőben is többször fogjuk alkalmazni. Ez azonban nem jelentheti a htp. felkészítésével kapcsolatos körülmények semminemű csökkentését. Alkalmazkodva az új körülményekhez a fent említett példa ellensúlyozása érdekében mindenképpen célszerű nagyobb figyelmet fordítani a komplex foglalkozások előkészítésére és levezetésére, valamint a z. hadtápok gyakorlatatására, összekovácsolására a z. harcászati gyakorlatokon.

Végezetül szólni kell arról is, hogy a „CSOBÁNC-74” gyakorlat, mint az év befejező gyakorlata felvetett néhány olyan problémát, amely mint tendencia jelentkezett az év folyamán levezetett gyakorlatokon.

Az egyik ilyen jelenség a vezetés megszervezésének hiányosságaival függ össze. A magasabbegységek törzseik munkaszervezésére kevés gondot fordítanak. Néhány „napig kibírjuk” jelszó érvényesül. Más vonatkozásban tapasztalható a munka túlszervezése, 5—6 operatív csoport létrehozása, mely egyenesen gátját képezi a folyamatos htp. vezetés megvalósításának. Ugyancsak a vezetés egyik jól érzékelhető problémájaként jelentkezett a vezetési pontok közötti kölcsönös és folyamatos kapcsolat hiánya. Szinte általánossá vált, hogy a H, EH „megfelelnek” a HV-ról. A törzsek a gyakorlati tevékenységük során figyelmen kívül hagyják a Törzsszolgálati Utasítás azon előírásait, mely szerint: „... Az összefegy-

vernemi törzs biztosítsa* az összehangolt munkát az alárendelt és együttműködő csapatok törzsei és a htp. törzsei között. . .”

„A törzsek munkájuk összehangolása érdekében:

— rendszeresen, kölcsönösen tájékoztassák egymást a helyzetről és tartsanak fenn folyamatos összeköttetést.”

Lényegében olyan káros szemlélet és gyakorlat kezd kialakulni, hogy ha a htp. részére szükséges adat, hát járjon utána és tájékozódjon. Gondolom nem kell külön indokolni e káros szemlélet és gyakorlat tarthatatlanságát. Mind a régebbi, mind a jelenkori háborúk tapasztalatai azt igazolják, hogy harcban győzni csak az azt biztosító valamennyi feltételek együttes megléte esetén lehet.

A másik alapvető gond, amelyről mindenképpen szólni kell, az az ellátó századok és ellátó zászlóaljok alkalmazásának megszervezése. Sajnos e vonatkozásban még nagyon sok a kívánnivaló. A PK HTPH-ek többsége nem érzi még kellően, hogy ezek az alegységek azok, amelyek a hadtápbiztosításra vonatkozó elhatározást megvalósítják. Ezért ezekre az alegységekre sokkal nagyobb gondot kell fordítani, minden helyzetben biztosítani kell a feladatok egyértelmű meghatározását és számonkérését. Ennek érdekében a PK HTPH részéről minden harc helyzetben időt kell szakítani arra, hogy az ellátó alegység-, egységparancsnokának jelentését meghallgassa és meggyőződjön arról, hogy milyen módon szervezik meg a csapatok hadtápbiztosítása érdekében megszabott feladatok végrehajtását. Ugyancsak mindegyikén érezhető volt a htp. alegységparancsnokok felkészítésének hiányossága. Ez elsősorban az alegységek vezetése, a tömegpusztulási gócbokban folyó munka irányítása, az anyagátadások szervezett és gyors átadása vonatkozásában jelentkezett.

Nagyon érdemes a problémára figyelmet szentelni és mind a politikai nevlő munka, mind a kiképzési feladatok végrehajtása során ezek megszüntetése, a htp. alegységparancsnokok vezető tevékenységének megjavítása érdekében szükséges a megfelelő konzekvenciák levonása.

Összegezőképpen megállapítható, hogy a „CSOBÁNC-74” gyakorlat mind elméleti, mind gyakorlati vonatkozásban sok olyan gondot és problémát vetett fel, melyek további tanulmányozása mindenképpen az előrehaladást, a csapatok folyamatos htp. biztosítását szolgáló újabb módszerek feltárását biztosítja.

(Az 1. és 2. sz. melléklet a folyóirat végén található.)

* Tábori Törzsszolgálati Utasítás 7. pont.